

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

**Toledo, Francisco de
Coloniæ Agrippinæ**

53. De negotiatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

alias aperiretur porta ad vsuras: posset enim tunc in omni mutuo aliquid exigi, ratione periculi talis; & tunc vsura fieri, consequeretur intentum.

De emptione cum pacto retrouendendi.

CAPVT LII.

Quarta radix, unde oritur fraus in emptione, & reuentione, est, cum res non simpliciter venditur, aut emitur: puta, cum sic venditur, quod obligatur emptor, quod suam accipiat pecuniam, iterum reuendere rem venditori, & hic contractus dicitur emptio, seu reuentione cum pacto retrouendendi, & licitus est ex se, & solet etiam apponi conditio, nisi intra sex, vel tot annos venditor redimat, sit emptio omnino: & hoc etiam licitum est. Res autem sic emptio minus valet, quam cum emitur simpliciter, & sine pacto: nam emitur res cum tali onere, quamuis minus sit istud onus, cum apponitur predicta conditio, ut redimatur intra tot annos, alias redimi non possit. Ad iustitiam huius contractus duo exiguntur.

Vnum est, ut qui emit, intentionem habeat emendi; nam alias esset vsura, & mutuum virtuale cum lucro: nam accipit capitale postea, & lucrum rei emptæ: & maxime cognoscitur intentio emendi, cum ob necessitatem fit. Aliqui etiam volentes vilius emere, quia non aliter possunt, tali vruntur contractu; hic autem in immobilibus fit rebus, ut domibus, vineis, &c.

Alterum est, ut, cum reuentione fit, non plus accipiat venditor, quam fuit, quod ei datum fuit. His stantibus duobus, non est fraus in huiusmodi contractu.

De negotiatione.

CAPVT LIII.

Negotiatio quaedam emptio est: est enim emptio ad reuentionem rei inuariatæ ordinata. Emere enim ad reuendum, est negotiari, non quocumque modo: nam alii emunt rem, sed non, ut emunt, vendunt, sed mu-

tando

tando rem: vt, qui emit ferrum, & vendit clauos, emit lignum, & vendit scamna. Hoc autem non est negotiari est emere rem, & ipsam sic manentem vendere; vt, qui emunt vinum, frumentum, mel, vt iterum vendant. Negotiatio necessaria est in republica: non enim omnes regiones abundant omnibus; sed in quibusdam hæc, in alijs illa alia reperiuntur: vnde conueniens fuit, esse homines, qui ab vno loco in locum alium transportarent rem eam, quæ ibi esse non potuit, nisi per negotiationem. Potest autem fieri illicita negotiatio multis modis.

Primò, ratione finis: Negotiatio enim propter solum lucrum turpis est, vt habet S. Thom. 2. 2. quæst. 37. art. 4. Lucrum enim, nisi in finem bonum ordinetur, ex se bonum non est: negotiari ergo propter ipsum solum, & non propter sustentationem familiæ, vel alium bonum finem, peccatum est ex se veniale.

Secundò, ratione personarum: non enim clericis licet negotiari, vt habetur dist. 88. per totam.

Tertiò, ratione eorum, cum quib. negotium fit. Est etenim mortale peccatum, & excommunicatio in Cæna Domini, vendere Turcis, & fidei inimicis arma, ferrum, puluerem, ligna, & alia huiusmodi, quæ ad bella necessaria sunt.

Quartò, ratione temporis: non enim in diebus festis negotiandum est, vt habetur c. 1. de ferijs.

Quintò, ratione loci: non enim in templis, & locis sacris negotiandum est: quod Dominus significauit, cum ementes, & vendentes flagello eiecit à templo. Ita habetur c. decet, de immunit. ecclesiarum, in 6. vnde, si essent nundinæ, & aliæ negotiationes tumultuariæ, esset mortale in templo negotiari, alias esset veniale.

Sextò, est illicita negotiatio, quando fit in communitatis detrimentum, solent enim aliqui ex frumento necessario ad communitatis vsum, aut ex vino, vel oleo, aut alijs emere, ad conseruandum, vt alio tempore vendant: vnde in causa sunt, vt sit eorum inopia, neque inueniant pauperes, vnde emant ad sui sustentationem, & sic mirum in modum augentur pretia. Talis negotiatio est pessima, & nociua Reipublicæ, essentque huiusmodi homines relegandi. Quando verò esset magna abundantia, vt etiam abundarent post satisfactionem cuiusque necessitatis, posset tunc talis negotiatio licita esse; aut quando aliquis ex proprijs terris illa colligeret, liceret seruare

in aliud

in aliud tempus. Similiter etiam licitum est emere ab his qui necessitate aliqua vendunt, nec habent facile emptores, ad iterum reuendendum, ut Romæ faciunt Iudæi, & in alijs locis multi faciunt, ementes libros, & vestes veteres, & alia huiusmodi.

Septimò, potest esse negotiatio illicita in pretio. Quamuis enim liceat istis negotiatoribus plus exigere pro mercibus, quam sibi in alijs locis, vel temporibus steterint, ratione modi vendendi, quia per minutum vendunt, vel ratione laborum, & expensarum, tamen non licet immoderatum exigere pretium, supra id, quod tali loco communis æstimatio recipit; nec excusantur aliquando, quod sibi tanti merces steterint: nam, ut supra diximus, his periculis exposita debet esse negotiatio. Aliquando etiam fiunt inutiles, & imprudentes expensæ, & harum ratio non habenda est in augendo pretium. Vide de negotiatione Soto lib. 6. quæst. 2. art. 2. & Summistas, ver. negotiatio. Atque hæc satis dicta sint de fraude.

De mendacio.

CAPUT LIV.

ALtæ tres filie Auaritiæ supersunt, nempe periurium, fallacia, mendacium. De periurio autem diximus satis in octauo præcepto, lib. 5. Infr. Fallacia autem est fraus in verbo, ut diximus superius, & de hac ferè eadem, quæ de fraude dicenda sunt: cum enim est in damnum notabile proximi, mortale est; secus, est veniale ut plurimum. De mendacio autem nunc pauca dicenda sunt, nempe, quid mendacium, quotuplex, & quale peccatum. Mendacium potest sic describi: *Verbum falsum cum intentione fallendi*. In primis dicitur, *Verbum*; nam mendacium propriè est peccatum oris: & per verbum, non solum vocem, sed scripturam, quæ loco vocis datur, intelligimus.

Rursus dicitur *falsum*, ubi nota, quod verbum dupliciter potest dici falsum.

Vno modo, quando aliter per ipsum enunciat res, quam ipsa sit in se; ut, si quis dicat, Papa non est Romæ, falsum dicit verbum; nam non enunciat rem, ut est, cum verè sit Papa Romæ.